

Na temelju članka 90. stavak 1. i 3. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona, Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj 23. prosinca 1996. godine donosi

O D L U K U

o proglašenju Ustava

Hercegovačko-neretvanske županije-kantona

I

Proglašava se Ustav Hercegovačko-neretvanske županije-kantona koji je usvojila Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj 23. prosinca 1996. godine.

II

Ustav Hercegovačko-neretvanske županije-kantona stupa na snagu u ponoć 23. prosinca 1996. godine.

Broj: III-015-01/96

Predsjednik

Mostar, 23. prosinca 1996. godine

Ivan Bender, dipl.iur. v.r.

U S T A V

Hercegovačko-neretvanske županije-kantona

I. USPOSTAVLJANJE ŽUPANIJE

Članak 1.

Hrvati i Bošnjaci, kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima ostvarujući svoja suverena prava uspostavljaju Hercegovačko-neretvansku županiju-kanton (u daljem tekstu: «Županija»).

Članak 2.

Županija je federalna jedinica Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: «Federacija») sa posebnim režimom.

Teritorij i granice Županije utvrdit će se posebnim propisom.

Članak 3.

Ovim Ustavom uspostavljaju se tijela županijske vlasti i osigurava zaštita prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije i ovim Ustavom.

Članak 4.

Sastav svih tijela vlasti u Županiji i u općinama mora održavati nacionalnu strukturu pučanstva Županije, odnosno općine, ukoliko Ustavom Federacije nije drukčije utvrđeno.

Članak 5.

Službeno ime Županije je: Hercegovačko-neretvanska županija-kanton.

Članak 6.

Sjedište Županije je u Mostaru.

Članak 7.

Županija ima grb, zastavu i pečat, kao i druga znamenja o kojima odlučuje Skupština Županije.

Za prihvaćanje znamenja potrebna je većina glasova u Skupštini Županije, uključujući većinu glasova hrvatskih zastupnika i većinu glasova bošnjačkih zastupnika.

Znamenja Županije upotrebljavat će se u skladu sa zakonom.

Članak 8.

Službeni jezici Županije su hrvatski i bošnjački jezik.

Službeno pismo je latinica.

Ostali jezici se mogu rabiti kao sredstva komunikacije i nastave, u skladu sa zakonom.

II. LJUDSKA PRAVA I TEMELJNE SLOBODE

Članak 9.

U ostvarivanju ovlasti iz svog djelokruga Županija:

- a) poduzima sve potrebite mjere zaštite ljudskih i nacionalnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije i predviđenim instrumentima Ustava Federacije i djeluje u skladu sa Ustavom Federacije i ovim Ustavom.

- b) izvršava svoje ovlasti vodeći računa o nacionalnoj strukturi pučanstva u svakoj općini.

Članak 10.

Sve izbjeglice i raseljene osobe imaju pravo slobodnog povratka u prebivališta iz kojih su prognani.

Sve osobe imaju pravo, u skladu sa federalnim i županijskim zakonodavstvom, na povrat sve imovine oduzete tijekom etničkog progona, kao i na naknadu sve imovine koja im ne može biti vraćena.

Sve izjave i obveze date i preuzete pod prisilom, posebno one koje se tiču odricanja od prava na zemlju i drugu imovinu, smatraju se ništavnim.

Članak 11.

Sudovi i druga tijela županijske vlasti primjenjuju i poštuju prava i slobode predviđene u aktima navedenim u Ustavu i Aneksu na Ustav Federacije.

Članak 12.

Sva tijela Županije će, u okviru suradnje koju ostvaruju tijela Federacije, ostvarivati suradnju sa međunarodnim promatračkim tijelima za ljudska prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu, kao i s nadzornim tijelima osnovanim instrumentima navedenim u Aneksu na Ustav Federacije.

III. SURADNJA SA OMBUDSMANIMA

Članak 13.

Tijela vlasti Županije i općina osiguravaju suradnju sa ombudsmanima.

Članak 14.

Tijela vlasti Županije i općina će ombudsmanima, na njihov zahtjev, omogućiti ispitivanje djelatnosti bilo koje institucije Županije ili općine, kao i bilo koje druge institucije ili osobe koje su negirale ljudsko dostojanstvo, prava ili slobode, uključujući provođenje etničkog progona ili održavanja njegovih posljedica, omogućiti i istraživanja svih službenih dokumenata uključujući tajna, kao i sudske i upravne spise i omogućiti suradnju svake osobe uključujući bilo kog službenika, posebno u pribavljanju potrebnih informacija, dokumenata i spisa.

Županija će ombudsmanima u izvršavanju njihovih funkcija omogućiti prisustvo sudskim i upravnim postupcima ko i sastancima drugih tijela, te pristup i kontrolu svih mjesta gdje su osobe lišene slobode, zatvorene ili gdje rade.

Tijela vlasti Županije i općina su obvezni razmotriti izvješće ombudsmana i odgovoriti u roku koji on odredi.

IV. DJELOKRUG ŽUPANIJSKE VLASTI

Članak 15.

Županija ima sve ovlasti koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti ili koje nisu Ustavom Federacije utvrđene kao zajedničke ovlasti Federacije i Županije a posebice za:

- a) uspostavu i nadziranje policijskih snaga koje će imati jedinstvene federalne odore sa županijskim oznakama,
- b) utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranju obrazovanja,
- c) utvrđivanje i provedba kulturne politike,
- d) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata,
- e) utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguranja javnih službi,
- f) donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje,
- g) donošenje propisa o unapređenju lokalnih poslova i dobrotvornih aktivnosti,
- h) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti,
- i) utvrđivanje politike u svezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući i donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnje,
- j) provedbu socijalne politike i uspostavu službi socijalne zaštite,
- k) stvaranje i provedbu politike županijskog turizma: razvoj turističkih resursa,

- l) financiranje djelatnosti županijske vlasti ili njenih tijela oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Članak 16.

Sukladno Ustavu Federacije, Županija i Federacija odgovorni su za:

- a) jamčenje i provedbu ljudskih prava;
- b) zdravstvo;
- c) politiku zaštite čovjekove okoline;
- d) komunikacijsku i prometnu infrastrukturu;
- e) socijalnu politiku;
- f) provedbu zakona i drugih propisa o državljanstvu;
- g) useljavanje i azil;
- h) turizam;
- i) korištenje prirodnih bogatstava.

Članak 17.

Odgovornosti iz članka 16. Ustava mogu se izvršavati zajednički ili odvojeno, ili od strane Županije uz koordinaciju sa federalnom vlašću, sukladno odredbama Ustava Federacije i zakona.

Način ostvarivanja odgovornosti iz stavka 1. ovog članka Županija će s Federacijom uređivati na trajnoj osnovi.

Članak 18.

Županija može, sukladno zakonu prenijeti na federalnu vlast određene ovlasti iz svog djelokruga.

Zakon iz stavka 1. ovog članka donosi se dvotrećinskom većinom glasova, uključujući većinu glasova hrvatskih zastupnika i većinu glasova bošnjačkih zastupnika.

Članak 19.

Županija može prenijeti svoje ovlasti na općine na svom teritoriju.

Županija će prenijeti na općinu na svom teritoriju ovlasti iz članka V.2.(2.) Ustava Federacije, ako to općina zahtijeva.

Županija će utvrditi izvore i način financiranja za prenesene ovlasti.

Županijska vlast će, u okviru prenesenih ovlasti, obavljati upravni nadzor nad radom općinskih tijela vlasti.

Članak 20.

Prilikom donošenja propisa koji se odnose na lokalnu samoupravu, Županija je dužna na odgovarajući način konzultirati općinske vlasti.

V. STRUKTURA ŽUPANIJSKE VLASTI

A) ZAKONODAVNA VLAST ŽUPANIJE

SKUPŠTINA ŽUPANIJE

1. Opće odredbe

Članak 21.

Zakonodavno tijelo Županije je Skupština Županije (u daljem tekstu: «Skupština») koja je jednodomna.

Članak 22.

Skupština se sastoji od 50 zastupnika.

Članak 23.

Nacionalna struktura zastupnika u Skupštini odražava nacionalnu strukturu pučanstva u Županiji u skladu sa izbornim zakonom.

Članak 24.

Zastupnici u Skupštini imaju dvogodišnji mandat.

Članak 25.

Zastupnike za Skupštinu biraju birači na demokratskim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na cijelom teritoriju Županije sukladno Ustavu i zakonu.

Članak 26.

Prije izbora, svaka registrirana stranka koja sudjeluje na izborima objavljuje izbornu listu kandidata.

Zastupnici u Skupštini biti će birani sa vrha liste te stranke prema broju dobivenih glasova.

Zamjene za zastupnike vrše se od osoba koje slijede sa ostatka vrha liste.

Članak 27.

Svaka osoba s pravom glasa može biti birana za zastupnika u Skupštini.

Nespojive su funkcije zastupnika u Skupštini s funkcijom župana, zamjenika župana, članova Vlade i zamjenika ministra, te sudaca sudova Županije kao i drugih funkcija određenih zakonom.

Članak 28.

Skupština će biti sazvana prvi put najkasnije 10 dana nakon objave rezultata izbora.

Članak 29.

Skupština donosi poslovnik o svom radu.

Članak 30.

Skupština ima predsjednika i zamjenika predsjednika, koji se biraju između zastupnika Skupštine.

Predsjednik i zamjenik predsjednika Skupštine ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

Članak 31.

Skupština zasjeda javno, osim u izuzetnim okolnostima predviđenim poslovníkom, i objavljuje izvješća o zasjedanjima i odlukama.

Članak 32.

Županijski propisi stupaju na snagu kao što je u njima utvrđeno, ali po pravilu ne prije nego što budu objavljeni u službenom glasilu Županije.

Županijski propisi mogu se objavljivati i u službenom glasilu Federacije.

Članak 33.

Zastupnici u Skupštini imaju pravo na naknadu sukladno zakonu Županije.

Članak 34.

Zastupnici u Skupštini neće biti krivično gonjeni ni odgovorni u građanskom postupku za djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.

Ni jedan zastupnik neće biti pritvoren ili uhićen od bilo kog tijela državne vlasti bez odobrenja Skupštine.

2. ODLUČIVANJE U SKUPŠTINI

Članak 35.

Skupština može zasjedati ako istoj prisustvuje većina zastupnika.

Odluke u Skupštini donose se natpolovičnom većinom nazočnih na sjednici Skupštine, ukoliko nije drukčije utvrđeno ovim Ustavom ili Poslovníkom Skupštine.

Članak 36.

Skupština dvotrećinskom većinom:

- a) priprema i usvaja ustav Županije,
- b) donosi zakon o prenošenju ovlasti Županije na općinsku ili federalnu vlast,
- c) smjenjuje župana i zamjenika župana, uključujući većinu hrvatskih zastupnika i većinu bošnjačkih zastupnika.

Članak 37.

Odluke koje se tiču vitalnih interesa bilo kog od konstitutivnih naroda u Županiji, zahtijevaju suglasnost većine zastupnika u Skupštini, uključujući većinu hrvatskih i većinu bošnjačkih zastupnika.

Primjena odredbe iz stavka 1. ovog članka može se zahtijevati većinom glasova hrvatskih ili bošnjačkih zastupnika nazočnih sjednici.

Ukoliko je većina preostalih zastupnika protiv primjene odredbe iz stavka 1. ovog članka osnovat će se zajednička komisija hrvatskih i bošnjačkih zastupnika radi razrješenja tog pitanja.

Ako komisija nije u mogućnosti to pitanje razriješiti u roku od sedam dana od pozivanja na odredbu iz stavka 1. ovog članka, pitanje će po hitnom postupku riješiti najviši sud Županije, ukoliko je to pitanje u isključivoj nadležnosti Županije.

Ako to pitanje nije u isključivoj nadležnosti Županije odluku donosi najviši sud Županije uz mogućnost žalbe Ustavnom sudu Federacije.

Postupak pred sudom iz stavka 3. i 4. ovog članka uredit će se posebnim zakonom.

Članak 38.

Kada župan, u suglasnosti sa zamjenikom župana utvrdi da Skupština nije u mogućnosti donijeti propis po postupku iz članka 37. ovog Ustava, utvrđuje uz suglasnost s zamjenikom župana prijedlog tog propisa, i upućuje ga Vladi Županije da ga donese u roku od 7 dana.

Ovaj propis ostaje na snazi najduže 60 dana.

Ako Vlada u roku od 7 dana ne donese propis iz stavka 1. ovog članka, župan i zamjenik župana će ovaj prijedlog proglasiti važećim.

Ukoliko Skupština u roku od 60 dana od dana proglašenja propisa iz stavka 1. ovog članka ne usvoji ovaj propis, župan uz suglasnost zamjenika župana može raspustiti Skupštinu, s tim da se Skupština ne može raspustiti u razdoblju od šest mjeseci od prvog saziva.

Župan uz suglasnost zamjenika župana raspušta Skupštinu kad ona ne usvoji proračun Županije najkasnije 90 dana od početka budžetske godine.

3. DJELOKRUG SKUPŠTINE

Članak 39.

Skupština:

- a) priprema i usvaja Ustav Županije;
- b) bira i smjenjuje župana i zamjenika župana;
- c) potvrđuje imenovanje Vlade Županije;
- d) bira suce županijskih sudova;
- e) utvrđuje djelokrug županijskih i općinskih sudova;
- f) donosi zakone i ostale propise za izvršavanje djelokruga Županije;
- g) usvaja proračun Županije i donosi zakone o oporezivanju i na druge načine osigurava potrebno financiranje;
- h) provodi istrage i u tu svrhu može zahtijevati pribavljanje dokaza u vidu isprava i iskaza svjedoka, ne ulazeći u sudske ovlasti;
- i) donosi Poslovnik Skupštine;
- j) bira izaslanike Županije u Dom naroda Parlamenta Federacije iz reda zastupnika Skupštine, sukladno Ustavu Federacije;

- k) obavlja druge poslove iz svog djelokruga kao i one koje su joj povjerene;
- l) odobrava zaključivanje međunarodnih sporazuma s državama i međunarodnim organizacijama, uz suglasnost Parlamenta Federacije.

B. IZVRŠNA VLAST ŽUPANIJE

Članak 40.

Izvršnu vlast Županije čine župan, zamjenik župana i Vlada Županije.

1. Župan i zamjenik župana

Članak 41.

U izboru župana i zamjenika župana, Klub hrvatskih zastupnika i Klub bošnjačkih zastupnika odvojeno kandidiraju po jednu osobu.

Izbor župana i zamjenika župana zahtijeva prihvatanje oba kandidata zajednički većinom glasova hrvatskih zastupnika i većinom glasova bošnjačkih zastupnika.

Ukoliko zajednička kandidatura ne dobije potrebitu većinu, klubovi će ponovno razmotriti kandidaturu za župana i zamjenika župana.

Članak 42.

Izabrane osobe će naizmjenično, po jednu godinu, biti župan, a zatim zamjenik župana u razdoblju od dvije godine.

Župan i zamjenik župana ne mogu obnašati tu funkciju više od dva uzastopna dvogodišnja mandata.

Župan, predsjednik Skupštine i predsjednik Vlade Županije ne mogu biti istovremeno iz istog konstitutivnog naroda.

Članak 43.

Ukoliko župan ili zamjenik župana umre, bude smijenjen ili prema mišljenju Vlade Županije usvojenom konsenzusom, trajno nije u mogućnosti izvršavati svoje ustavne dužnosti koje proizilaze iz njegovog položaja, postupak predviđen u članku 41. ovog Ustava provest će u roku od trideset dana Klub zastupnika koji je kandidirao osobu koja se zamjenjuje da bi se popunilo upražnjeno mjesto do kraja započetog mandata.

Župan ili zamjenik župana obavljat će obje funkcije tijekom razdoblja predviđenog u stavku 1. ovog članka ako prema mišljenju Vlade Županije usvojenom konsenzusom, ovaj drugi određeno vrijeme nije u mogućnosti izvršavati svoje dužnosti.

Ukoliko oba mjesta ostanu upražnjena, predsjednik Skupštine obavljat će obje funkcije za potrebno razdoblje.

Članak 44.

Župan i zamjenik župana predstavljaju Županiju u okviru Ustavom i zakonom utvrđenih ovlasti.

Članak 45.

Župan je odgovoran za:

- a) imenovanje Vlade Županije,
- b) predlaganje sudaca županijskih sudova,
- c) proglašenje zakona koje donosi Skupština,
- d) davanje pomilovanja za djela utvrđena županijskim zakonom, osim za ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i genocida,
- e) podnošenje zahtjeva Ustavnom sudu Federacije, sukladno članku IV.C.10.(2) (b) i (d) Ustava Federacije,
- f) razmatranje izvješća ombudsmana i osiguranje suradnje tijela Županije s ombudsmanima,
- g) provedbu politike i izvršavanje propisa Županije uključujući osiguranje izvršavanja odluke županijskih sudova i sudova Federacije,
- h) davanje preporuka i inicijativa iz oblasti županijskog zakonodavstva,
- i) staranje o ostvarivanju suradnje s tijelima Federacije,
- j) potpisivanje međunarodnih sporazuma u ime Županije,

- k) druga pitanja utvrđena ovim Ustavom i zakonom Županije, kao i poslove koje mu povjeri Skupština.

Članak 46.

Župan u suglasnosti sa zamjenikom župana imenuje i smjenjuje Vladu, predlaže suce županijskog suda, te predlaže amandmane na Ustav Županije.

Članak 47.

Zamjenik župana je odgovoran za:

- a) zamjenjivanje župana u slučajevima navedenim u članku 45. ovog Ustava,
- b) djeluje zajedno s županom sukladno članku 46. ovog Ustava,
- c) izvršavanje ovlasti povjerenih od župana ili Skupštine,
- d) pomaganje županu u provedbi politike izvršavanja županijskih propisa.

3. VLADA ŽUPANIJE

Članak 48.

Vlada Županije sastoji se od predsjednika, zamjenika predsjednika i ministara.

Predsjednik i zamjenik predsjednika, te resorni ministri i njihovi zamjenici ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

Vladu čine jednak broj članova iz reda hrvatskog i bošnjačkog naroda kao i određeni broj članova koje čine ostali.

Članak 49.

Vladu Županije i zamjenike ministara imenuje župan, uz suglasnost zamjenika župana, a potvrđuje Skupština dvotrećinskom većinom glasova.

Svako upražnjeno mjesto popunjava se istim postupkom.

Članak 50.

Vlada Županije se može smijeniti odlukom župana uz suglasnost zamjenika župana ili izglasavanjem nepovjerenja Vladi dvotrećinskom većinom glasova u Skupštini.

Župan smjenjuje ministra i zamjenike ministara na prijedlog predsjednika uz suglasnost zamjenika predsjednika Vlade.

Članak 51.

Vlada Županije odgovorna je za:

- a) provedbu županijske politike, predlaganje i izvršavanje županijskih zakona i drugih propisa,
- b) izvršavanje odluka svakog županijskog ili federalnog suda i vršenje svake druge ovlasti povjerene Županiji od federalne vlasti,
- c) pripremu prijedlog proračuna,
- d) osiguranje suradnje Vlade Županije i ombudsmana,
- e) nadzor nad istragom i krivičnim gonjenjem u svezi s kršenjem županijskih zakona, kao i nad županijskom policijom,
- f) osiguranje da nacionalna struktura policije održava nacionalnu strukturu pučanstva Županije, s tim da nacionalna struktura policije svake općine mora odražavati nacionalnu strukturu pučanstva te općine,
- g) vršenje drugih ovlasti utvrđenih ovim Ustavom ili drugim propisima.

Članak 52.

Vlada je ovlaštena donositi uredbe sa zakonskom snagom u izvanrednim okolnostima kad Skupština nije u stanju djelovati.

Propis donesen sukladno stavku 1. ovog članka prestaje važiti čim prestanu okolnosti zbog kojih Skupština nije bila u mogućnosti djelovati, a najkasnije 30 dana od njegovog donošenja.

Uredbama iz stavka 1. ovog članka ne mogu se derogirati prava i slobode utvrđene Ustavom Federacije i ovim Ustavom.

Uredbe iz stavka 1. ovog članka Vlada donosi dvotrećinskom većinom uključujući većinu glasova članova Vlade iz reda hrvatskoga naroda i većinu glasova članova Vlade iz reda bošnjačkoga naroda.

Članak 53.

Župan i zamjenik župana, predsjednik i zamjenik predsjednika Skupštine, predsjednik i zamjenik predsjednika Vlade, ministri i njihovi zamjenici ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u obavljanju svoje funkcije bez prethodnog odobrenja Skupštine.

C. SUDBENA VLAST ŽUPANIJE

Članak 54.

Sudbenu funkciju u Županiji vrše županijski i općinski sudovi.

Članak 55.

Županijski sudovi odgovorni su za:

- odlučivanje po žalbama na odluke općinskih sudova,
- rješavanje u prvom stupnju u krivičnim i građanskim stvarima utvrđenim zakonom Županije,
- odlučivanje o slučajevima utvrđenim ovim Ustavom,
- izvršavanje i drugih nadležnosti sukladno zakonu Županije.

Članak 56.

Odluke županijskih sudova donesene po žalbama na odluke općinskih sudova su pravomoćne i izvršne osim kada se radi o pitanjima koja se tiču Ustava Federacije, zakona i drugih propisa Federacije.

Članak 57.

Kada sud rješava po hitnom postupku po odredbi članka 37. ovog Ustava sud Županije je dužan odluku donijeti u roku od 7 dana.

Članak 58.

Sudbena vlast u Županiji je samostalna i neovisna i vrši se na temelju Ustava i Zakona.

Članak 59.

Sudovi u Županiji osiguravaju jednak položaj svim strankama u sudskim postupcima.

Članak 60.

Sudski postupci su javni ukoliko za određene izuzetne situacije zakonom nije drukčije određeno.

Sve presude javno se objavljuju.

Članak 61.

Skupština može, sukladno zakonu Federacije, propisati dopunska pravila kojima će se osigurati jedinstvenost postupka i osnovnih načela pravičnosti u sudovima u Županiji.

Sukladno pravilima iz stavka 1. ovog članka, svaki sud utvrđuje svoju unutarnju organizaciju.

Broj sudaca se utvrđuje posebnim propisima.

Članak 62.

Suce županijskih sudova predlaže župan u suglasnosti sa zamjenikom župana, iz redova uglednih pravnika, a bira ih Skupština većinom glasova, s tim da nacionalna struktura županijskih sudaca sudstva u cjelini odražava nacionalnu strukturu pučanstva Županije.

Članak 63.

Suci županijskih sudova bit će u službi do dobi od 70 godina, ukoliko ne podnesu ostavku, ili ne budu smijenjeni, iz razloga propisanih zakonom, konsenzusom sudaca Vrhovnog suda Federacije, odnosno većinom glasova hrvatskih i bošnjačkih zastupnika u Skupštini Županije.

Uvjeti i prestanak službe bit će određeni posebnim zakonom Županije.

Plaće i druge naknade sudaca na mogu biti umanjene tijekom njihove službe na sudu Županije.

Članak 64.

Suci županijskih sudova biraju predsjednika suda iz reda sudaca tog suda sukladno zakonu.

VI. OPĆINSKE VLASTI

1. Opće odredbe

Članak 65.

U općini se ostvaruju lokalna samouprava sukladno Ustavu, zakonu i statutu općine.

Članak 66.

Općina ima statut.

Statut općine i drugi propisi moraju biti u skladu sa Ustavom Federacije, ovim Ustavom i županijskim zakonodavstvom.

Članak 67.

Općina je nadležna za obavljanje poslova lokalne samouprave kao i obavljanje poslova koje na nju prenesu Županija ili Federacija.

U vršenju svojih ovlasti općina:

- a) poduzima sve potrebne mjere u cilju osiguranja zaštite prava i sloboda utvrđenih u Ustavu Federacije i u instrumentima navedenim u dodatku Ustava Federacije i ovom Ustavu.
- b) vodi računa o nacionalnoj strukturi pučanstva općine.

2. OPĆINSKA VIJEĆA

Članak 68.

Svaka općina ima općinsko vijeće.

Članak 69.

Broj vijećnika se utvrđuje statutom općine s tim da ih ne može biti više od 30.

Članak 70.

Općinske vijećnike na demokratski način biraju glasači na izravnim izborima na cijelom području općine.

Svaki punopravni glasač mogući je kandidat za obnašanje dužnosti općinskog vijećnika.

Mandat članova općinskog vijeća je dvije godine.

Članak 71.

Općinsko vijeće:

- a) priprema i dvotrećinskom većinom glasova usvaja statut općine,

- b) organizira izbor predsjednika općinskog vijeća,
- c) bira i smjenjuje općinskog načelnika,
- d) usvaja općinski proračun i donosi propise o oporezivanju i na druge načine osigurava potrebno financiranje koje nisu osigurali županijska ili federalna vlast,
- e) donosi poslovnik o svom radu,
- f) donosi druge propise o izvršavanju općinskih ovlasti,
- g) obavlja druge poslove u skladu sa zakonom.

Članak 72.

Općinsko vijeće zasjeda javno, osim u izuzetnim uvjetima predviđenim poslovníkom i vodi zapisnike o raspravama i donesenim odlukama.

Članak 73.

Općinski propisi stupaju na snagu kao što je u njima propisano, ali ne prije nego što budu objavljeni u službenom glasilu općine.

Članak 74.

Statutom općine se utvrđuje postupak i način izbora predsjednika općinskog vijeća.

3. OPĆINSKI NAČELNIK

Članak 75.

Svaka općina ima općinskog načelnika.

Članak 76.

Općinskog načelnika bira Općinsko vijeće.

Bliže odredbe o izboru općinskog načelnika se propisuje Statutom općine.

Članak 77.

Nespojive su funkcije općinskog načelnika i općinskog vijećnika.

Članak 78.

Općinski načelnik odgovoran je za:

- a) provedbu općinske politike, izvršavanje općinskih propisa i prenesenih ili delegiranih ovlasti od županijske ili federalne vlasti,
- b) osiguranje suradnje općinskih službenika sa ombudsmanima,
- c) podnošenje izvješća općinskom vijeću i javnosti o provedbi općinske politike i svojim aktivnostima,
- d) staranje o organizaciji općinske uprave i njenom radu,
- e) rukovođenje radom općinskih službi i dužnosnika,
- f) imenovanje i smjenjivanje općinskih dužnosnika,
- g) konzultacije za izbor sudaca općinskog suda,
- h) pripremanje prijedloga koje razmatra općinsko vijeće,
- i) izvršavanje drugih ovlasti utvrđenih zakonom i statutom općine.

4. OPĆINSKI SUDOVI

Članak 79.

Općinski sudovi osnivaju se zakonom Županije.

Općinski sudovi financiraju se iz proračuna Županije.

Članak 80.

Općinski sud se osniva za područje općine. Za dvije ili više općina se može osnovati jedan općinski sud.

Članak 81.

Općinski sudovi imaju izvornu nadležnost za sve građanske i krivične stvari, osim ako Ustavom Federacije, ovim Ustavom, zakonom Federacije ili Županije dio izvorne nadležnosti nije prenesen na neki drugi sud.

Članak 82.

Suce općinskih sudova imenuje predsjednik suda Županije, nakon konzultacije sa općinskim načelnikom, vodeći računa o srazmjernoj nacionalnoj zastupljenosti uz potvrdu Skupštine Županije.

Članak 83.

Općinski suci bit će u službi do dobi od 70 godina života, osim ako ne podnesu ostavku ili ne budu u skladu sa zakonom smijenjeni koncenzusom sudaca suda Županije.

Izbori, uvjeti i prestanak službe općinskih sudaca bit će određeni županijskim zakonom.

Članak 84.

Plaće i ostale naknade sudaca ne mogu biti umanjene tijekom službe u općinskim sudovima.

VII. AMANDMANI NA USTAV

Članak 85.

Amandmane na Ustav može predlagati župan u suglasnosti sa zamjenikom župana, Vlada Županije, većina zastupnika u Skupštini ili većina hrvatskih ili bošnjačkih zastupnika u Skupštini.

Predloženi amandman na Ustav neće se konačno razmatrati u Skupštini prije isteka roka od dva tjedna nakon što je prvi put bio podnesen.

Predloženi amandman usvaja se dvotrećinskom većinom glasova zastupnika u Skupštini.

Članak 86.

Nijednim amandmanom na Ustav ne mogu se ukinuti niti umanjiti nijedno pravo i sloboda utvrđeni u članku II.A.1.-7 Ustava Federacije, niti promijeniti ovaj članak Ustava Federacije, niti promijeniti ovaj članak Ustava.

VIII. USVAJANJE I STUPANJE NA SNAGU USTAVA I

PRIJELAZNA RJEŠENJA

Članak 87.

Zastupnici u svakoj Skupštini općine izabrani 1990. godine, čiji su mandati još uvijek važeći u najkraćem roku će izabrati općinska tijela vlasti u prijelaznom razdoblju sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu. Tijela vlasti iz stavka 1. ovog članka obavljat će svoju dužnost do prvih općinskih izbora.

Članak 88.

Nijedna osoba koja izdržava kaznu izrečenu od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju i ni jedna osoba koja je optužena od strane tog suda, a koja se ne pojavi pred sudom, po njegovom pozivu ne može se kandidirati ili obnašati ni jednu javnu dužnost na prostoru županije.

Članak 89.

Objavljeni rezultati popisa pučanstva iz 1991. godine koristit će se u proračunima koji zahtijevaju podatke o pučanstvu.

Članak 90.

Ustav Županije usvojit će i proglasiti Skupština Županije.

Usvajanje Ustava zahtijeva dvotrećinsku većinu zastupnika u Skupštini Županije.

Ovaj Ustav stupa na snagu u ponoć onog dana kada ga usvoji Skupština Županije.

Broj: III-01-027-01/96

Predsjednik Skupštine

Mostar, 23. prosinca 1996. godine

Ivan Bender, v.r.

Na temelju članka 85. stavak 3. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona, Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj dana 13. rujna 1997. godine usvojila je sljedeći

AMANDMAN I

na Ustav Hercegovačko-neretvanske županije-kantona

U članku 4. riječi «gradovima i», dodaju se prije riječi «općinama».

U članku 13. riječ «gradova), dodaje se prije riječi «i općina».

U članku 14. riječ «grad», dodaje se prije riječi «i općina» (3x).

U članku 19. stavak 1. riječi «gradove i», dodaju se prije riječi «općine».

U članku 19. stavak 4. riječi «gradskih i», dodaju se prije riječi «općinskih».

U članku 20. riječi «gradsku upravu i», dodaju se prije riječi «lokalnu», a riječi «gradske i», dodaju se prije riječi «općinske».

U članku 36.b) riječ «gradsku», dodaje se prije riječi «općinsku».

Dodaje se novi članak 42. stavak 4. koji glasi:

«Župan Hercegovačko-neretvanske županije-kantona i gradonačelnik Grada Mostara ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda. Imenovanje gradonačelnika i njegovog zamjenika izvršit će se istovremeno sa imenovanjem župana i njegovog zamjenika».

Iza članka 64. dodaju se nove glave V.A. i V.B. koje glase:

«V.A GRADSKE VLASTI

Članak 64a.

(1) Za područje dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana, uspostavlja se grad kao jedinica lokalne samouprave, sukladno Federalnom ustavu i zakonu i ovom Ustavu.

Odgovornost grada obuhvaćaju:

- a) financije i poreznu politiku sukladno federalnim i županijskim-kantonalnim zakonima,
- b) zajedničku infrastrukturu (voda, struja),
- c) urbanističko planiranje gradskih potreba,
- d) javni promet,
- e) druge ovlasti koje gradu prenesu općine ili povjeri županija-kanton.

(2) Grad ima statut usklađen federalnom Ustavu, ovom Ustavu i županijskim-kantonalnim zakonima

(3) Grad ima gradsko vijeće čiji sastav čini jednak broj vijećnika iz svake općine, a broj vijećnika, postupak izbora i trajanje mandata utvrđuje se statutom.

Gradsko vijeće ne može imati manje od 15, a niti više od 30 vijećnika.

U slučaju Grada Mostara, Gradsko vijeće nastavit će raditi s postojećim brojem vijećnika, s tim da će se broj vijećnika uskladiti odredbama prethodnog stavka, najkasnije do slijedećih lokalnih izbora.

O specifičnostima, uključujući Središnju zonu Grada Mostara vodit će se računa pri utvrđivanju broja vijećnika i postupka njihovog izbora.

(4) Gradsko vijeće:

- a) priprema i dvotrećinskom većinom usvaja statut grada,
- b) bira gradonačelnika,
- c) donosi proračun grada,
- d) donosi propise u izvršavanju prenesenih ovlasti i vrši druge ovlasti utvrđene statutom.

(5) Odgovornost gradonačelnika je:

- a) imenovanje i smjenjivanje gradskih dužnosnika,
- b) provedba gradske politike i izvršavanje gradskih propisa,
- c) osiguranje suradnje gradskih dužnosnika s ombudsmanima,
- d) podnošenje izvješća gradskom vijeću i javnosti o provedbi gradske politike.

(6) Grad ostvaruje svoje prihode sukladno zakonu.

«V.B.GRAD MOSTAR

Članak 64B)

(1) Grad Mostar čine šest općina i Središnja zona koja nije općina, ali je pod upravom Gradskog vijeća sukladno odredbama Rimskog sporazuma.

Granice šest gradskih općina i Središnje zone su utvrđene Statutom Grada od 07. veljače 1996. godine.

(2) Odgovornosti Grada Mostara obuhvaćaju:

- a) financije i poreznu politiku, sukladno zakonima Federacije i županije-kantona,
- b) urbanističko planiranje,
- c) infrastrukturu (voda, struja),

- d) gospodarsku politiku, sukladno zakonima Federacije i županije-kantona,
- e) javni promet, uključujući željezničku postaju,
- f) Mostarsku zračnu luku,
- g) druge ovlasti koje gradu prenesu općine ili povjeri županija-kanton.

(3) Grad Mostar ima Gradsko vijeće čiji sastav čine vijećnici iz svake općine, a broj vijećnika, postupak izbora i trajanje mandata utvrđuje se statutom.

Gradsko vijeće Grada Mostara ima jednak broj mjesta za predstavnike iz reda hrvatskoga naroda, bošnjačkoga naroda i ostalih».

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija-kanton

S K U P Š T I N A

Broj: 01-IX-022-01/97

Predsjednik

Mostar, 13. rujna 1997. godine

Ivan Bender, dipl.iur. v.r.

Na temelju članka 85. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona, («Narodne novine Hercegovačko-neretvanske županije-kantona», broj 2/98), Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj dana 27. lipnja 2000. godine, usvojila je

AMANDMAN II

na Ustav

Hercegovačko-neretvanske županije-kantona

Članak 22. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona mijenja se i glasi:

«Skupština županije-kantona sastoji se od 30 zastupnika».

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija-kanton

S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XI-102/00

Predsjednik

Mostar, 27. lipnja 2000. godine

Omer Macić, dipl.oec. v.r.

Temeljem članka 85. stavka 3. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona, Skupštine Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj dana 07. listopada 2004. godine, usvojila je sljedeće amandmane na Ustav Hercegovačko-neretvanske županije-kantona

Amandman III

U članku 9. stavak 1., točka b), dodaju se riječi:

«gradu ili» prije riječi «općini».

Amandman IV

Članak 20., izmijenjen amandmanom I. mijenja se i glasi:

«Županija je dužna konzultirati s gradskim i općinskim tijelima vlasti na odgovarajući način kada donosi propise koji se odnose na lokalnu samoupravu».

Amandman V

Članak 42. stavak 4. izmijenjen amandmanom I se briše.

Amandman VI

Članak 51. stavak 1. točka f) mijenja se i glasi:

«f) osiguranje da nacionalna struktura policije odražava nacionalnu strukturu pučanstva županije, sa tim da nacionalna struktura policije svake općine odnosno grada odražava nacionalnu strukturu pučanstva tog grada ili općine.»

Amandman VII

Poglavlje V.A. izmijenjeno amandmanom I se briše.

Amandman VIII

Poglavlje V.B. izmijenjeno amandmanom I se stavlja van snage i zamjenjuje se novim poglavljem V.A koje glasi:

«V.A. Organizacija Mostara

- 1) U Hercegovačko-neretvanskoj županiji, Grad Mostar se organizira kao jedna teritorijalna jedinica uprave i lokalne samouprave.
- 2) Grad Mostar ima mjerodavnosti općine, osim ako zakonom nije drukčije propisano.
- 3) Organizacija Grada Mostara se regulira zakonom i Statutom Grada Mostara. Statutom se određuju gradska područja u kojima gradska uprava ima svoje podružnice isključivo u svrhu pružanja usluga građanima u njihovom okruženju. Statutom se određuje broj gradskih područja.
- 4) Gradska područja su izborne jedinice. Statutom se određuje sastav Gradskog vijeća, a izborni postupak se regulira Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine i Statutom na način koji može odstupati od uvjeta propisanih u članku VI.A Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.
- 5) Postupak donošenja odluka se određuje Statutom Grada Mostara. Izuzetno od odredaba bilo kojeg zakona koji propisuje postupke glasovanja, Statutom Grada Mostara može se odrediti poseban postupak glasovanja Gradskog vijeća za usvajanje određenih odluka.
- 6) Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su zaštićeni u Gradu Mostaru. Pitanja od vitalnog nacionalnog interesa su definirana u članku IV.A.17.a Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, pod uvjetom da su klubovi zastupnika iz članka IV.A.17.a, u svrhu Grada Mostara, oni klubovi zastupnika koji su određeni Statutom Grada Mostara. Postupak zaštite vitalnih nacionalnih interesa se regulira Statutom Grada Mostara. Taj postupak uključuje mogućnost upućivanja pitanja od vitalnog nacionalnog interesa Ustavnom sudu Federacija Bosne i Hercegovine sukladno postupku predviđenom u članku IV.A.18.a) točke 5. do 8. Ustava Bosne i Hercegovine, u slučaju da se ne može doći do dogovorenog rješenja.

7) Samo vijećnici izabrani u Gradsko vijeće mogu biti birani za gradonačelnika Grada Mostara. Gradonačelnika bira i smjenjuje dvotrećinska većina izabranih vijećnika u skladu sa Statutom Grada Mostara.

8) Konstitutivni narodi i Ostali su proporcionalno zastupljeni u gradskoj upravi. Takva proporcionalna zastupljenost se temelji na popisu iz 1991. godine, dok se Aneks 7 u potpunosti ne sprovede, sukladno članku IX.11.a Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.»

Amandman IX

U članku 70. stavak 3. mijenja se i glasi:

«Mandat članova Općinskog vijeća je četiri godine.»

Amandman X

U članku 71. točka c) briše se.

Amandman XI

Članak 76. mijenja se i glasi:

«Općinskog načelnika biraju demokratskim putem, birači na neposrednim i tajnim izborima na cijelom području Općine na način utvrđen zakonom.»

Amandman XII

U članku 77. dodaje se stavak 2. koji glasi:

«Općinski načelnik i predsjedavajući Općinskog vijeća u općinama ili općinskim vijećima višenacionalnog sastava ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, odnosno iz reda Ostalih, izuzev u onim općinama u kojima jedan konstitutivni narod čine više od 80 % stanovnika, prema posljednjem popisu pučanstva u Bosni i Hercegovini.»

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija-kanton

S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XII-168/04

Mostar, 07. listopada 2004. godine

Predsjedavajući

Omer Čevra, v.r.